

MILJØstyrelsen
Miljøteknologi

5. marts 2012
san
MST-133-00002

Grundnotat

Komité sag. Kommissionens forslag til beslutning om opstilling af miljømærkekriterier for tildeling af EU-miljømærket Blomsten til 2 nye produktgrupper, hhv. tekstil- og maskinopvaskemidler til professionelt brug i industri og institutioner.

Resumé

Kommissionen har fremsendt forslag til reviderede miljømærkekriterier for to produktgrupper, hhv. tekstiltvaskemidler og maskinopvaskemidler til professionelt brug i industri og institutioner.

Der fastsættes kriterier for det samlede indhold af farlige stoffer, især i forhold til vandmiljøet, og en række deklarationspligtige parfumestoffer er udelukket, pga. deres sensibiliserende effekt. Bl.a. Danmark har presset på for at få indført, at parfumestoffer ikke er tilladt i blomstmærkede produkter til professionelt brug. Dette er lykkedes for maskinopvaskemidler til professionelt brug.

Regeringen forventer at kunne støtte forslaget.

1. Status

Tekstiltvaskemidler til professionelt brug i industri og institutioner

Kommissionen har den 13. februar 2012 fremsendt forslag til beslutning om nye miljømærkekriterier for tildeling af EU-miljømærket til produktgruppen tekstiltvaskemidler til professionelt brug i industri og institutioner (herefter bare professionelle tekstiltvaskemidler). Forslaget skal til afstemning d. 9. marts 2012 i Kommissionens forskriftudvalg for Blomsten.

Maskinopvaskemidler til professionelt brug i industri og institutioner

Kommissionen har den 13. februar 2012 fremsendt forslag til beslutning om nye miljømærkekriterier for tildeling af EU-miljømærket til produktgruppen maskinopvaskemidler til professionelt brug i industri og institutioner (herefter bare professionelle maskinopvaskemidler). Forslaget skal til afstemning d. 9. marts 2012 i Kommissionens forskriftudvalg for Blomsten.

De to kriterieforslag har hjemmel i artikel 7 og 8 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 66/2009 af 25. november 2009 om EU-miljømærket.

Forskriftudvalget træffer afgørelse i sager om miljømærkekriterier efter forskriftprocedure med kontrol beskrevet i art. 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, som ændret ved Rådets afgørelse 2006/512 af 17. juli 2006, jf. art. 16, stk. 2 i miljømærkeforordningen. Hvis der i komiteen er kvalificeret flertal for et forslag, udsteder Kommissionen beslutningen, efter at Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget. Opnås der ikke kvalificeret flertal i komiteen, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis der i Rådet er kvalificeret flertal imod et forslag, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Vedtager Rådet forslaget med kvalificeret flertal eller udtaler Rådet sig ikke inden en frist på højst to måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen, efter at Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget.

2. Formål og indhold

De foreliggende beslutningsforslag indeholder forslag til kriterier for tildeling af EU-miljømærket ved ansøgning om licens til virksomheder, der producerer professionelle tekstiltvaskemidler og/eller maskinopvaskemidler.

Der er tale om to forskellige produktgrupper med hvert sit miljømærkedokument, men da de miljømæssige krav til produktgrupperne er meget identiske, og revisionen og diskussionen er meget overlappende, omtales arbejdet nedenfor for begge produktgrupper. Med mindre det den ene produktgruppe er nævnt specifikt, gælder nedenstående kriterier for begge produktgrupper.

Professionelle tekstilvaskemidler

Produktgruppen omfatter alle enkelt- eller flerkomponent baserede vaskemidler til professionelt brug. Delkomponenter kan typisk bestå af pletfjernere/forvask, egentligt vaskemiddel, vaskeforstærkere, blødgørere og skyllemidler, der tilsættes hver for sig ved automatisk dosering i løbet af vaskeprocessen. Tekstilvaskemidler til brug i mindre husholdningsvaskemaskiner kan der ikke søges om licens til under nærværende kriterier. Her henvises til produktgruppen tekstilvaskemidler til husholdningsbrug.

Det er første version af miljømærkekriterier for tekstilvaskemidler.

Professionelle maskinopvaskemidler

Produktgruppen omfatter alle enkelt- eller flerkomponent baserede maskinopvaskemidler, inklusive iblødsætnings- og afspændingsmidler med henblik på brug i professionelle opvaskemaskiner. Maskinopvaskemidler til brug i mindre husholdningsopvaskemaskiner kan der ikke søges om licens til under nærværende kriterier. Her henvises til produktgruppen maskinopvaskemidler til husholdningsbrug.

Det er første version af miljømærkekriterier for professionelle maskinopvaskemidler. Kommissionen foreslår, at gyldigheden er fire år.

For begge produktgrupper sigter kriterierne især på at promovere produkter:

- med lavere mindre miljøbelastning
- med lavt indhold af farlige stoffer
- der er testet i forhold til vaskeeffektivitet

Kriterier

Grænseværdier og dosis. Alle indgående stoffer (herunder urenheder) skal medregnes i nedenstående beregninger, når koncentrationen i den anbefalede dosis når over 0,010%. Særligt for konserveringsmidler, farvestoffer og parfumestoffer gælder, at de skal medregnes uanset koncentration (dvs. også under 0,010%). Dette skyldes, at disse ingredienser typisk er meget miljøfarlige og indgår i koncentrationer under 0,010%.

For professionelle tekstilvaskemidler angives dosis i forhold til vandets hårdhedsgrad, anvendelsesformål (light, medium og heavy), dvs. graden af smuds, hvor "light dosis" er typisk hotellinned og "heavy dosis" er typisk sengelinned fra hospitalet.

Praksis med blødgøring af vandet er udbredt i Danmark hos professionelle vaskerier, men ikke i resten af EU.

Kritisk fortyndingsvolumen. På baggrund af alle indgående stoffers giftighed og potentiale for at ophobe sig i vandmiljøet udregnes produktets kritiske fortyndingsvolumen. Det kritiske fortyndingsvolumen for hele produktet samler bl.a. giftighed og nedbrydelighed i en og samme værdi, og gør det muligt at sammenligne to produkters *teoretiske* miljøpåvirkning.

Nedbrydelighed. Der sættes maksimale grænser for mængden af anvendte organiske stoffer, der ikke kan nedbrydes under forhold, hvor der er ilt til stede (aerobe forhold), og, hvor der ikke er ilt til stede (såkaldte anaerobe forhold, typisk i bundsedimenter).

Iflg. EU lovgivningen for vaskemidler (forordning nr. 648/2004) skal alle vaskeaktive stoffer (tensider) i produkter til husholdningsbrug og professionelt brug være nedbrydelige under forhold, hvor ilt er til stede (aerobe forhold). EU lovgivningen giver mulighed for at dispensere vaskeaktive stoffer fra dette krav i vaskemidler til professionelt brug, men kun i særlige tilfælde, og kun efter en risikovurdering.

Der er i øjeblikket ikke givet dispensation til vaskeaktive stoffer i produkter til det professionelle marked for tekstilvaskemidler eller maskinopvaskemidler. Miljømærkekriterierne udelukker ikke muligheden for dispensation, men begrænser mængden af vaskeaktive stoffer, der ikke er nedbrydelige under aerobe forhold.

Regulerede stoffer og blandinger

Professionelle tekstilvaskemidler og maskinopvaskemidler må ikke tilsættes følgende stoffer: alkyl phenol ethoxylater (APEO'er) og afledte stoffer heraf, og EDTA.

Parfume og sensibiliserende stoffer. Professionelle maskinopvaskemidler må ikke indeholde parfumestoffer.

Professionelle tekstilvaskemidler må ikke indeholde deklarationspligtige parfumestoffer (jf. EU's forordning om vaske- og rengøringsmidler (nr. 648/2004) over 0,010%.

Øvrige sensibiliserende stoffer (inkl. parfumestoffer), der kan klassificeres som værende sensibiliserende ved indånding (R42) eller berøring ved kontakt med huden (R43) må ikke anvendes i koncentrationer over 0,010%.

Svært nedbrydelige parfumestoffer nitro-musk eller polycyklisk muskforbindelser må ikke indgå.

Konserveringsmidler. Der må kun tilsættes konserveringsmidler med henblik på at konservere selve produktet, og i rette dosis (anbefalet af producenten af konserveringsmidlet). Konserveringsmidler må ikke være bio-akkumulerbare.

Fosfat. Fosfat reguleres delvist ved mængdebegrænsning i kriterier for professionelle maskinopvaske-midler.

Basiskrav (indhold af farlige stoffer)

EU-Blomstforordningen (nr. 66/2010) stiller som basiskrav, at produktet ikke må tilsættes stoffer eller blandinger, der (på tidspunktet for licensudstedelse) kan klassificeres (inkl. selvklassificering) som giftige, kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske i kategorierne I-III (CMR I-III), sensibiliserende eller miljøfarlige. Desuden udelukkes stoffer, der i EU's REACH forordningens artikel 57, defineres som *særligt problematiske stoffer* (SVHC). Koncentrationsgrænsen er 0,010%.

Stoffer og blandinger er alle tilsatte ingredienser, bl.a. vaskeaktive stoffer (tensider), parfume (stoffer og parfumeblandinger), enzymer, konserveringsmidler mm.

Undtagelser fra ovenstående basiskrav. Kommissionen har mulighed for at undtage kemiske stoffer fra disse basiskrav, såfremt det teknisk set ikke er muligt, at erstatte stofferne (denne mulighed gælder ikke stoffer, der er opført på REACH forordningens kandidatliste). Kommissionens forslag undtager følgende kemiske stoffer eller blandinger, og tillader dermed brugen af:

Enzymer, hvis de er klassificeret som Meget giftige for vandmiljøet og sensibiliserende. Enzymer anvendes i små mængder, men giver overordnet en miljømæssig fordel i forhold til produkter, der ikke indeholder enzymer.

Katalysatorer (til koldtvandsvaskemidler), der er klassificeret som Meget giftige for vandmiljøet. Katalysatorer anvendes i små mængder i enzymsystemer, og giver overordnet en miljømæssig fordel i forhold til produkter, der ikke indeholder katalytiske enzymsystemer.

Konserveringsmidler, hvis de er klassificeret giftige ved indånding, meget giftige for vandmiljøet og sensibiliserende. Tilladte konserveringsmidler må dog ikke være bioakkumulerende, og indholdet begrænses tillige, idet konserveringsmidler indgår i beregningen af produktets samlede giftighed overfor vandmiljøet (kritisk fortyndingsvolumen, se ovenfor).

Emballage, kvalitet og forbrugerinformation

Emballagekrav i form af et "emballagevægt-dosis forhold" sikre et minimalt forbrug af emballage i forhold til antallet af doseringer. Anvendes der over 80 % genbrugsmateriale (eller over 80% plastikemballage fra fornybare ressourcer) til emballage er emballagen undtaget fra ovenstående emballagekrav.

Plastikemballage må kun indeholde *risikovurderede* ftalater, der ikke er klassificeret i henhold til basiskravet, beskrevet ovenfor.

Brugsegnethed. Produktet skal være brugsegnet og opfylde forbrugernes behov, og testes til at have en vaskeeffekt, som er mindst lige så god som et markedsledende eller relevant referenceprodukt.

Forbrugeroplysning. Producenten skal sikre, at der gives relevante oplysninger om brugen af det pågældende produkt, herunder råd der kan spare miljøet for unødigt påvirkning, og råd om håndtering.

3. Nærhedsprincippet

Der er tale om en gennemførelsesforanstaltning af miljømærkeordningen. Forslaget opfylder derfor både nærheds- og proportionalitetsprincippet.

4. Gældende dansk ret

Miljømærkeordningen er frivillig. Forslaget medfører derfor ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

5. Konsekvenser for Danmark

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner.

Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Erhvervelse af miljømærket (licens) indebærer udgifter for ansøgeren, men disse udgifter forventes opvejet af de konkurrencemæssige fordele ved erhvervelse af miljømærket.

Beskyttelsesniveauet

Kommissionen redegør ikke herfor, men det vurderes, at forslaget påvirker beskyttelsesniveauet positivt i EU, da miljømærkekriterierne i henhold til forordningen skal ligge i den bedste 10-20% bedste del af markedet i EU.

6. Høring

Rammenotat har været i høring i Miljøspecialudvalget. Dansk Industri havde ingen kommentarer. Arbejdsmiljøtilsynet ønsker at pointere, at *"UV-lakker og farver også kan være sensibiliserende (allergi-fremkaldende) udover, at de også kan være miljøskadelige. Hærder lakkerne og farverne ikke tilstrækkeligt, før tryksagerne håndteres, kan det udvikle allergier hos mennesker"*.

7. Forhandlingssituationen

Arbejdet med revisionen af miljømærkekriterier for begge produktgrupper har været ledet af Miljømærkning Danmark. Miljømærkekriterierne forventes vedtaget i forskriftudvalget. Overordnet set er der enighed om, at kriterierne medfører en miljømæssig afgrænsning af markedets produkter i EU.

Kriterierne afspejler i høj grad det nordiske svanemærkes kriterier for professionelle tekstilvaskemidler og maskinopvaskemidler, om end der er forskelle. De kan i nogen grad forklares ved, at Svanens kriterier er version 2, mens nærværende EU kriterier er første version. Forskelle i kulturelle og tekniske anvendelsesmønstre i EU og Norden, kan også forklare forskelle i produkter i EU og Norden.

Blomstens forordning medfører, at miljømærkede produkter som *basiskrav* ikke må indeholde en række miljø- og sundhedsklassificerede stoffer. Kommissionen kan foreslå undtagelser fra dette krav, såfremt udelukkede stoffer ikke kan substitueres. Kommissionen foreslår en række undtagelser herfra, hvoraf de vigtigste tillader brugen af *konserveringsmidler*, der er klassificeret som giftige ved indånding, meget giftige for vandmiljøet og sensibiliserende ved indånding og berøring, og *enzym*, der er klassificeret som meget giftige for vandmiljøet og sensibiliserende ved indånding og berøring.

Der har været stor diskussion om brugen af optisk hvidt, og i første omgang ønskede Kommissionen at undtage optisk hvidt, der er klassificeret som *kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet*. Anført af Danmark og med støtte fra flere medlemslande er denne undtagelse nu fjernet, fordi der findes alternative optisk hvidt produkter, der ikke er klassificeret som havende uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet. Optisk hvidt er stadig tilladt at bruge, men må ikke være miljøfareklassificeret i forhold til vandmiljøet, eller klassificeret som sundhedsskadeligt.

Der sættes krav til brugen af parfumestoffer i miljømærkede professionelle tekstilvaskemidler, der ikke må indeholde sensibiliserende parfumestoffer eller ingredienser i øvrigt. Miljømærkede professionelle maskinopvaskemidler må slet ikke indeholde parfume.

I det nordiske svanemærke er det ikke tilladt at anvende parfume i professionelle tekstilvaskemidler og maskinopvaskemidler.

I arbejdet med kriterierne blev det undersøgt, hvorvidt fosfat i professionelle vaskeprodukter kan erstattes. Kommissionen mener ikke, der for professionelle produkter er redegjort tilstrækkeligt for, at fosfat kan udelukkes. Samme konklusion er man nået til i det nordiske svanemærke, der begrænser indholdet af fosfat. Kommissionen har delvist imødekommet ønsket om at udelukke fosfat i kriterierne for professionelle maskinopvaskemidler, men ikke for professionelle tekstilvaskemidler.

EU's detergentforordning (der regulerer indholdsstoffer i vaske- og rengøringsmidler) stiller krav om, at de vaskeaktive stoffer, tensider, er aerobt nedbrydelige (dvs. under iltrige forhold). Detergentforordningen giver mulighed for at give dispensation fra dette krav til produkter rettet mod det professionelle marked. Denne dispensation kan også finde anvendelse for EU miljømærkede produkter.

Til gengæld stilles der krav om maksimalindhold af organiske stoffer, der ikke er nedbrydelige under aerobe forhold, såvel som anaerobe forhold (iltfattige forhold). Disse to krav vil under alle omstændigheder sætte begrænsninger for ikke nedbrydelige ingredienser, herunder de vaskeaktive tensider.

8. Dansk holdning

Regeringen er overordnet enig i Kommissionens krav, og forventer at kunne stemme for. Regeringen finder ikke, at der ikke kommer yderligere undtagelser i forhold til de krav som Blomstens forordning opstiller i forhold til forordningens basiskrav.

Danmark støtter overordnet Blomstens basiskrav til miljømærkede produkter. Det er med til at reducere indholdet af miljø- og sundhedsklassificerede kemiske stoffer i produkterne på markedet. Det accepteres at undtage enzymer og konserveringsmidler, der er klassificeret som sensibiliserende eller meget giftige for vandmiljøet. Enzymer er kendetegnet ved hurtig nedbrydning, og med et krav om, at konserveringsmidler ikke må være bioakkumulerende, anvendes kun konserveringsmidler, der ikke ophobes i vandmiljøet.

Danmark er dog uforstående overfor, at Kommissionen undtager konserveringsmidler, der er giftige ved indånding, fra basiskravet. Danmark mener ikke, at Kommissionen har redegjort tilstrækkeligt for denne undtagelse, og har bedt Kommissionen om yderligere oplysninger, der kan belyse undtagelsen. Selv om der er tale om et produkt rettet mod det professionelle marked, og der er tale om brugen af små mængder til konserveringsformål, vil Danmark arbejde for, at konserveringsmidler, der er klassificeret som giftige ved indånding, ikke må anvendes.

Danmark finder ikke, at der bør åbnes for at bruge optisk hvidt – der er miljøfareklassificeret – i miljømærkede professionelle tekstilvaskemidler.

Regeringen havde gerne set at parfume var udelukket i begge produktgrupper, og støtter udelukkelsen af parfume i maskinopvaskemidler. Regeringen vil fortsat arbejde for at udelukke parfume fra professionelle tekstilvaskemidler.

Regeringen ønsker ikke, at kendte og deklarationspligtige sensibiliserende parfumer fortsat ikke tillades i et miljømærkede professionelle tekstilvaskemidler, og ønsker at beholde kravet, der udelukker parfume i miljømærkede professionelle maskinopvaskemidler.

Regeringen kan acceptere, at Kommissionens forslag kun delvist regulerer indholdet af fosfat i professionelle vaskemidler i denne første version af kriterierne, men vil arbejde for, at Kommissionen tilvejebringer mere information om indholdet af fosfat i produkter til det professionelle marked. Miljøstyrelsen har i 2009 fået udarbejdet en rapport om fosfatfri vaskemiddelprodukter, og konklusionen er, at der ikke miljømæssigt er problemer med at erstatte fosfat i vaskemidler.

I forhold til de foreslåede nedbrydelighedskrav vil regeringen arbejde for et krav om, at tilsider er aerobt og anaerobt nedbrydelige. Krav om både aerob og anaerob nedbrydelighed er standardkrav i det nordiske miljømærkes kriterier for samme produktgrupper.

8. Tidligere forelæggelser for Folketinget

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.